

ALBAY NURİ PAMİR'İN KORE SAVAŞI GÜNLÜĞÜ VE MEKTUPLARI

G. Didem ÖNAL

Khas Bilgi merkezi

Puna Pamir ve Erhan Çifci'nin birlikte hazırladıkları "316 Gün-Küçük Kartal"ın Kore Günlüğü" adlı kitap Türk Silahlı Kuvvetleri Tugay Komutan Yardımcısı olarak 1951-52 yıllarında katıldığı Kore Savaşı sırasında Albay Nuri Pamir'in tuttuğu günlükten ve eşi Meliha Hanım ile olan mektuplarından oluşuyor.

Tarihin ilk dönemlerinden günümüze kadar toplumlar türlü nedenlerle birbirlerine karşı olmuşlar ve istediklerini elde edebilmek için her şeyi göze almışlardır. Bu uğurda yaşanan anlaşmazlıklar, kıyımlar, savaşlar yaşanmış milyonlarca insanın kaybına sebep olmuştur.

2. Dünya Savaşı'nın ardından tüm ülkelerin ortak dileği anlaşmazlıkların barış yoluyla çözülmesiydi. Ancak çok kısa sürede yine siyasi ve ekonomik hesaplar barış temennilerinin önüne geçmiş, dünya ülkeleri Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya'nın başını çektikleri iki karşıt gruba ayrılmıştı.

25 Haziran 1950'de Kuzey Kore Güney Kore'ye saldırdığında, bütün dünya özellikle Amerika Birleşik Devletleri ayağa kalktı. Çünkü bu Asya'nın uzak bir köşesindeki küçük bir ulusa ait bir savaş olmanın ötesinde anlamlar içeriyordu. Bu olay Doğu'nun Batı'ya, bir başka deyişle komünizmin kapitalizme karşı savaşı olarak algılandı ve dünyaya bu şekilde duyuruldu.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi acil toplanarak çarpışmaların durdurulması ve Kuzey Kore askerlerinin 38. paralel'in gerisine çekilmesi kararını aldı. Birleşmiş Milletlere üye ülkelere bu karara destek olmaları istendi.

Kitapta yakın tarihte yer alan ve Erhan Çifci'nin deyişiyle "üvey evlat muamelesi gören Kore Savaşı"na Türkiye'nin girme kararı ve nedenleri şöyle değerlendiriliyor:

"II. Dünya Savaşı sonrasında SSCB'nin Türkiye üzerinde yoğunlaştırmaya başladığı tahakküm çabalarını bertaraf etme yolu olarak Batı ittifakıyla ilişkilerini kuvvetlendirme yönünde bir siyaset izleyen Türkiye açısından Kore'ye yardım önemli bir fırsat şeklinde görülmüştü. Devlet yöneticileri SSCB tehlikesinden korunabilmek ve Batı ittifakına dahil olabilmek için BM üyesi bir ülke olarak kendilerine yapılan yardım talebini olumlu karşılayarak bu fırsatı değerlendirebileceklerine inanıyorlardı. Nihayetinde 25 Temmuz 1950 günü Kore'ye asker gönderilmesinin kabul edildiği BM sekreterliğine bildirildi ve bu kapsamda talimat alan Genel Kurmay Başkanlığı 3 Ağustos 1950 itibarıyla Kore'ye gönderilmesi planlanan tugay büyüklüğündeki bir askeri birliğin teşekkülü için çalışmalara başladı."

Günlükler ve mektuplar işin içine girdiğinde doğal olarak yayımlanan kitap da yazıldığı döneme tanıklık ediyor. 6 Haziran 1920'de 19 yaşındayken arkadaşlarıyla birlikte İstanbul'da Kuleli Askeri Lisesi'nden ayrılarak Milli Mücadele'ye katılmak üzere

KALPLERİ ÇINLATAN MEKTUPLAR

Numara: 56

Kore: Ordu Karargahı

2 Mart 1952

Benim Ruhum, Benim Canım, Benim Sevgilim Meliha'm, Sekiz günden beri senden mektup alamadım.... O kadar yoruldum ki sorma.... Sen Allah'ın bana verdiği koruyucu meleksin. Oğlum ve kızım da küçük koruyucu melekler.... Benim biricik Meliha'cığim bugün Kore'ye ayak bastığımın 6. ayını doldurmuş bulunuyorum... Sevgilim, bundan evvelki mektuplarımda size göndermek üzere hazırladığım eşyaların listesini takdim etmiş idim... Hepinizi Allah'a emanet eder, hayırlısı ile ve alın akı ile tam olarak kavuşmak isterim.

Hep senin,
Nuri Pamir

21 Şubat 1952

Ankara

Benim Canım Biricik Sevgilim Nuri'cim, 6 Şubat tarihli mektubundan sonra üç gündür mektup bekliyorum. Gelmedi. Herhalde ya Tokyo'ya gittin yazamadın, yahut yolda kaldı. Eğer yarın da mektup gelmezse merak edeceğim. Çünkü son aldığım mektupta ileri hatta gideceğini yazmıştın. Allah seninle beraber, sana emanet edilen evlatları da korusun.... Annemden selam. Puna, Tolon hürmet ve hasretle ellerinden öpüyorlar. Ben de seni yüzlerce defa öper, Allah'tan sıhhat ve sağlık temenni ederim sevgilim.

Senin,
M. Pamir

Mudanya yolu ile Anadolu'ya geçen, Kurtuluş Savaşı sırasında birçok muharebeye katılan ve İstiklal Madalyası sahibi bir komutan olan Albay Nuri Pamir, bu kitapta yer alan günlüğüyle Kore Savaşına ışık tutarken mektuplar yoluyla bir askerin, asker kimliğinin ötesinde bir eş ve baba olarak okuyucunun karşısına çıkıyor.

Bir takım olayların ve tesadüflerin birbirlerini izlemesi bu kitabın meydana çıkmasına neden oluyor. Harp Akademileri Yüksek Lisans Öğrencisi Erhan Çıfci'nin bir gün askeri müzede gezerken Albay Nuri Pamir adına ayrılmış özel bölümü görmesi ve merak ederek kızı Puna Pamir'e ulaşması kitabın ilk habercisi oluyor aslında.

Kitabın başında yer alan teşekkür bölümünde Puna Pamir bu durumu; *"Babam Albay Nuri Pamir, Kore'deki Türk Silahlı Kuvvetleri Komutan Muavini olarak 1952 yılının 5 Haziran günü cepheye vurulup ölmeseydi, bu kitapta yer alan Kore günlüğü ve Kore'de kaldığı 316 gün boyunca annemle birbirlerine yolladıkları mektuplar -bir şehit hatırası olmayacağı için- muhtemelen bugüne kadar saklanmayacaktı. Ayrıca İstanbul'da ki Askeri Müze'de muhtemelen babamın anısına bir bölüm oluşturulmayacak, sonra bir gün bölümü gezen Harp Akademileri Yüksek Lisans öğrencisi Erhan Çıfci, babamın nasıl bir insan olduğunu merak edip beni bulmayacaktı"* sözleriyle ifade ediyor.

Kitabın önsözünü ise Kore'de Albay Nuri Pamir'i en son ve en uzun süre gören Refik Erduran kaleme almış. Erduran, Albay

"... Tugay komutanının yardımcısı Albay Nuri Pamir içinde çok disiplinli ve titiz, çok yürekli, çok başarılı, tam profesyonel bir askerd. Aynı zamanda Budist rahiplerin arasında yaşasa yadırganmayacak kadar halim selim, müşfik, yardımsever, huzur verici bir insandı. Heybetli kılıbında Köroğlu gücüyle Yunus ruhunu bağdaştırmış gibiydi" sözleriyle tanımlıyor.

"Unutamadığım bir sahnedir" diyerek Erduran, Albay'ın sert asker kimliğinin ardındaki eşi ve babayı ise bir anısında şöyle aktarıyor:

"Unutamadığım bir sahnedir. Yine onun çadırında karşılıklı oturuyoruz bir gün. Çok önemli bir şey söyleyecekmiş gibi yaklaştı, gözümün içine bakarak sordu:

"Sen evli misin?"

"Evliyim Albayım."

Daha yaklaşıp elini omzuma koydu.

"Karım hep hoş tut, hoşnut etmeye bak. Sakın üzme, kırma."

Nedense gözleri yaşardı. Omzumu sıkarak sesini alçalttı.

"Bak ne diyeceğim. Bana bir şey olursa evime uğra. Hal hatır sor. Gör ne haldeler? Sana bir şey olursa ben de senin ailenin durumuna bakarım."

Şaşırđım daha önce hiç değinmemiştiğ ölümler konusuna. Birden vasiyet eder gibi konuşuyordu. Sonra yatağın altından bir valiz çekip çıkardı, açtı.

"Bak bunları benim hanımla Puna için Tokyo'da aldım."

Görüntü fantastikti. Dışarıda hiç kesilmeyen top gümbürtüleri, jet homurtuları, helikopter vızıldları büsbütün yoğunlaşmış. Sert asker bağırđları duyuluyor. Karşımda ise tatlı tatlı gülümseyerek bana kadın giysileri gösteren üniformalı gözü yaşlı bir aşık..."

VE O SON MEKTUP

“Biliyordum bu mektubun bir gün bulunacağını ve bana geri geleceğini” dedi annem, dünyanın en doğal olayıyla karşılaşmış gibi...

5 Haziran 1952

Sevgilim,

Akşam sana mektup yazmıştım. O mektubu gece saat birde yazdım. Akşam hiç uyumadım ve uyumadık. Gündüz vakit bulup postaya mektubu veremedim. İsabet olmuş. 2 mektubunu birden aldım. 23 ve 25 Mayıs tarihli mektuplarını. Ne kadar sevindim. Hep, Ethem Dede'ye adadığım göbekleri attım.

Mektubunda Tolon'u soruyorsun. Tolon bu sene bir gece bile mektepte yatmadı. Bir tek defa mektepte yemek yemedi. Bir gün Yüzbaşı Sınıf Subayı Cahit Bey'e gittim. Bana mektepte devletin bir pansiyonu var, uykusu gelen yatar, karnı acıkan karnını doyurur. Tolon evde yatmakla hiç olmazsa 7 veya 7,5'ta evde bulunuyormuş, mektepte kalanlar 12'de geliyorlar, bunu önlemiş oluyorsunuz dedi. Ben de başımı eğdim. Eve geldim. Hemen bir aydır gündüzleri de evde doktora çalışıyor. Yarın

sabah girecek. Allah muvaffak etsin. Şubat'ta üç derse girdi. Birinden muvaffak olduğunu öğrendik. Şimdi tekrar “birini bırakmıştı” 3 derse girecek. Yani Haziran ayı ikinci bir heyecan ayı olacak. Allah bizleri sevindirsin, muvaffak etsin. Cümlemize sıhhat ve sağlık versin. Bir aydan fazladır evimizin sıhhati kayboldu, mütemadi bir hastalıkla mücadele halindeyiz.

Sorduğun için Tolon hakkında yazdım. Şükür Allah'a üzülecek bir hali yok. Şimdi başlıca temennimiz Puna'nın eski sıhhatini ve sağlık durumunu bulması. Üzüntülü günlerde resim çıkartmak canım istemiyor, onun için bana gücenme. Gelince beraber çıkarırız. Tekrar selam, sevgi ve sağlık temennisi ile yüz aklıyla kavuşmak dilerim canım Nuri'ciğim.

M. Pamir

Misafirlerimiz gittikten sonra annemle birlikte babamın alüminyum sandığının başına gittik, kapağını açtık, diğer mektupların yanına bu mektubu da yerleştirdik. Annemin tüm yazdıkları ile babamdan gelmiş mektuplar artık bir aradaydı.

Meliha Pamir'in kocasına yazdığı mektuplar ise 50'li yılların Ankarası'nda eşi savaşta olan bir kadının yaşamını, ekonomik şartlarını, aile içi sıkıntılarını, sosyal ilişkilerini gözler önüne seriyor.

5 Haziran 1952 günü radyodan saat 19:00 haberlerinden eşinin şehit haberini alan Meliha Pamir yıkılır ve 2000 yılındaki kendi vefatına kadar 48 yıl boyunca her gün eşini büyük bir özlemle anar. Bu arada başka bir önemli nokta daha vardır ki o da Meliha Pamir eşine yazmış olduğu 5 Haziran 1952 son mektuptur. Bu mektup olayını Puna Pamir şöyle anlatıyor:

“Annemin babama yazdığı mektuplar ise babamın Türkiye'ye yollanan eşyalarıyla birlikte geri geldi. Hatta babamın ölümünden sonra Kore'ye ulaşan annemin iki mektubu da açılmamış olarak bavulun içinden çıktı. Ancak annemin 5 Haziran 1952 günü yazdığı son bir mektup daha vardı ki, bu mektup ortada yoktu.

Annem hayatı boyunca her gün babamı sevgi ve özlemle anarken bu son mektubunda nerede olduğunu merak ettiğini söylerdi.

Annem 93 yaşındayken ölmeden 8 ay kadar önce adeta bir mucize oldu.

Süt kardeşim bir gün telefon etti ve özellikle anneme bir sürprizi olduğunu söyledi. Kararlaştırdığımız gibi ertesi gün eşi ve annesiyle bize geldiler. Elinde orta boy beyaz bir zarf yüzünde esrarlı bir gülümseme vardı. Hepimizi karşısına oturtuktan sonra, iki gün önce yaşadığı olayı anlattı.

“İki gün önce önemli bir pul müzayedesine katıldım” dedi. “Türkiye'den Japonya üzerinden Kore'ye yollanmış bir zarf vardı. 5 Haziran 1952 damgasını taşıyordu. Çok değerli bir parçaydı. Zarfın üzerindeki ismi okuyunca

şaşırdım. Zarfın üzeri Kore'ye Albay Nuri Pamir'e yazılmıştı. Kimin tarafından Nuri amcama yollandığını anlayamadım çünkü üzerinde hem yollayanın adı yoktu hem de işin ilginç yanı zarf kapalıydı. Olacak şey değildi; ama zarf 1952'den bu yana hiç açılmamış, içindeki mektup ortaya çıkmamıştı. Bu zarfa ve puluna sahip olmayı çok istedim; ama arttırma benim harcayabileceğim paranın çok üzerine çıktı, zarf yani pul, başka birine satıldı.

Hemen zarfı alan beyin yanına gittim. Zarfıta ismi yazılı olan Nuri amcanın kızıyla süt kardeş olduğumuzu Nuri Pamir'in Kore'de şehit düşen bir komutan olduğunu anlattım. Eşi için zarfın içindeki mektubun önemli olabileceğini söyleyerek zarfı yanımda açmasının mümkün olup olmadığını sordum. Önerimi kabul etti. Zaten onun için önemli olan zarftı. Zarfı müzayede salonundaki bir masada dikkatle açtık, içindekinin sizin Nuri amcama yazdığımız bir mektup olduğunu altındaki imzadan anladık. Zarfı satın alan bey, mektubu bana teslim edip size iletmemi istedi”

Kulakları artık iyi işitmediği için annem konuştuklarımızı tam olarak anlayamıyordu. Sakin bir şekilde oturuyor, önemli bir şey olduğunu anlıyor, merakla benim elimdeki kağıda bakıyordu. Yanına gelip kulağına eğildim, mektubu avuçlarına bıraktıktan sonra bu inanılmaz olayı onun için yüksek sesle tekrarladım ve özellikle mektubun iki gün öncesine kadar zarfın içinde kapalı kaldığını da söyledim.

“Biliyordum bu mektubun bir gün bulunacağını ve bana geri geleceğini” dedi annem, dünyanın en doğal olayıyla karşılaşmış gibi.

İlginci bir savaş günlüğü olmasının yanı sıra içindeki aşk ve özlem hikâyesi ağır basan “316 GÜN-Küçük Kartal'ın Kore Günlüğü” adlı kitap akıcı diliyle ve okuyucuyu içine çeken üslubuyla yakın tarihimize tanıklık ediyor.